

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ แนวทางพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อประโยชน์
ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสร้างผลประโยชน์ต่อคนใน
ชุมชนของบ้านมั่งคอยปุย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นายณัฐวุฒิ อภิวงค์

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ลิสุวรรณ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสร้างผลประโยชน์ต่อคนในชุมชน ของบ้านมั่งคอยปุย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบริบทและทรัพยากรการท่องเที่ยวรวมถึงพัฒนาการของรูปแบบการท่องเที่ยวที่ผ่านมาของชุมชน เพื่อวิเคราะห์ถึงผลกระทบกับความคิดเห็นและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาจากรูปแบบการท่องเที่ยวที่ผ่านมาของชุมชน และศึกษาถึงศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสร้างผลประโยชน์ต่อคนในชุมชนบ้านมั่งคอยปุย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการผสมผสานระหว่างวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชน กลุ่มชาวบ้าน และการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยว การวิเคราะห์ใช้วิธีการเชิงคุณภาพร่วมกับวิธีการเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาสรุปได้ว่าบริบทและทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านมั่งคองปุยมีความได้เปรียบชุมชนชาวเขาบนพื้นที่สูงที่อื่นอย่างมาก คือเป็นชุมชนชาวเขาที่อยู่ใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่มากที่สุด อีกทั้งยังตั้งอยู่ใกล้กับพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์กับวัดบรมธาตุคอกยสุเทพ ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเชียงใหม่ และยังได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ จนสามารถปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างดี ต่อมาก็สามารถสร้างอาชีพจากการค้าขายให้กับนักท่องเที่ยวและพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นมาเป็นลำดับส่วนพัฒนาการของรูปแบบการท่องเที่ยวที่ผ่านมา พบว่าในยุคที่การท่องเที่ยวเริ่มเข้ามาชุมชนยังประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก เพิ่งเริ่มมีร้านค้าชาวเขาซึ่งเป็นของรัฐจัดตั้งขึ้น พอถึงยุคเริ่มพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเริ่มพบว่ารายได้จากการค้าขายสามารถเลี้ยงครอบครัวได้จึงเริ่มมีการจัดตั้งร้านค้าของตนเองขึ้นมาจนเข้าสู่ยุคที่การท่องเที่ยวเฟื่องฟูมีสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดจากกลุ่มคนในชุมชนเกิดขึ้นคือ พิพิธภัณฑ์ชาวเขาและสวนน้ำตกมีการบริหารจัดการแบบกลุ่มธุรกิจซึ่งก็ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวคอกยปุยอย่างมาก เกิดร้านค้าขึ้นมาหลายอาชีพจากการท่องเที่ยวเข้ามาเป็นอาชีพหลักอย่างเต็มรูปแบบ และมาถึงยุคที่การท่องเที่ยวที่ชบเซาผลกระทบต่างจากการท่องเที่ยวเริ่มเห็นผลอย่างเด่นชัดขึ้นเป็นยุคที่ทางชุมชนต้องเผชิญกับปัญหามากมาย ชุมชนมีการปรับตัวเช่น มีการทำร้านใหม่ นำสินค้าจากที่อื่นเข้ามาเพิ่มมีการวิ่งไปค้าขายภายนอกมากขึ้นและมีการหันไปหาทรัพยากรธรรมชาติแหล่งอื่นเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งการท่องเที่ยว ซึ่งนับว่ามีความเสี่ยงต่อความล่มสลายของชุมชนอย่างยิ่ง

จากการวิเคราะห์ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เข้ามาทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในช่วงแรกเริ่มดีขึ้นตามลำดับ รวมทั้งเศรษฐกิจในชุมชนก็ดีขึ้น แต่ประเด็นเรื่องสังคมวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชนบางอย่างต้องเปลี่ยนแปลงไป ความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นเริ่มกลับมาทำร้ายชุมชนเองในรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ชบเซา เพราะการท่องเที่ยวจำเป็นต้องพึ่งภาพลักษณ์ของชุมชนเมื่อภาพลักษณ์ที่มีเสน่ห์ของคอกยปุยเริ่มลดน้อยลง นักท่องเที่ยวก็เริ่มมาเที่ยวชบเซาและพอลงจุดที่การท่องเที่ยวเริ่มชบเซา ทางชุมชนก็เริ่มมีการบุกกรุกทรัพยากรธรรมชาติ เช่นการทำเกษตรล่าสัตว์ เป็นต้น ส่วนความคิดเห็นโดยรวมของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะประทับใจที่ได้มาสัมผัสบรรยากาศที่สดชื่น แต่สิ่งที่น่าปรับปรุงคือ การแต่งกายชุดม้งที่มีน้อยเกินไป

ศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวพบว่า ชุมชนมีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งเรื่องที่ตั้งและการเข้าถึงเป็นชนเผ่าที่อยู่ใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่มากที่สุด การมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครันและการมีแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียงที่ล้นแล้วแต่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนเรื่องศักยภาพการจัดการของชุมชนพบว่า แม้ว่าชุมชนจะมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมากมายแต่ยังขาดการจัดการที่เป็นระบบที่ดีพอที่จะพัฒนาชุมชนไปสู่ความยั่งยืนได้

สรุปแนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านม้งคอยปุยจะเป็นการร่วมสรุปโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้กรอบแนวคิดที่เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสรุปได้ยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ยุทธศาสตร์ คือ พัฒนาคณะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งต้องเป็นการพัฒนาที่เชื่อมโยงทุนของชุมชน ให้เข้ากับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Thesis Title	Guideline for Developing Tourism Models by a Community for the Benefits of Environment Conservation and Community Members in Hmong Doi Pui Village, Suthep Sub-district, Mueang District, Chiang Mai Province
Author	Mr. Yanawut Apiwong
Degree	Master of Atrs (Man and Environment Management)
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Dr. Chukiat Leesuan

ABSTRACT

The objectives of this study were; to study the context and tourism resources including the tourism form development in the past of the community; to analyze the effects on opinions and satisfaction of the tourists from the past tourism forms of the community; to study the potentials of community in managing the tourism resources in order to lead to the development of the tourism forms by the community to conserve the environment and create the advantages for community members of Ban Hmong Doi Pui.

This research integrated the qualitative and quantitative researches. The data were collected by the use of observation, group discussions, interviews and focus group discussion with the community leaders and villagers. A set of questionnaires were used to collect data from tourists. The collected data were, then analyzed by using descriptive analysis, frequency distribution and percentage.

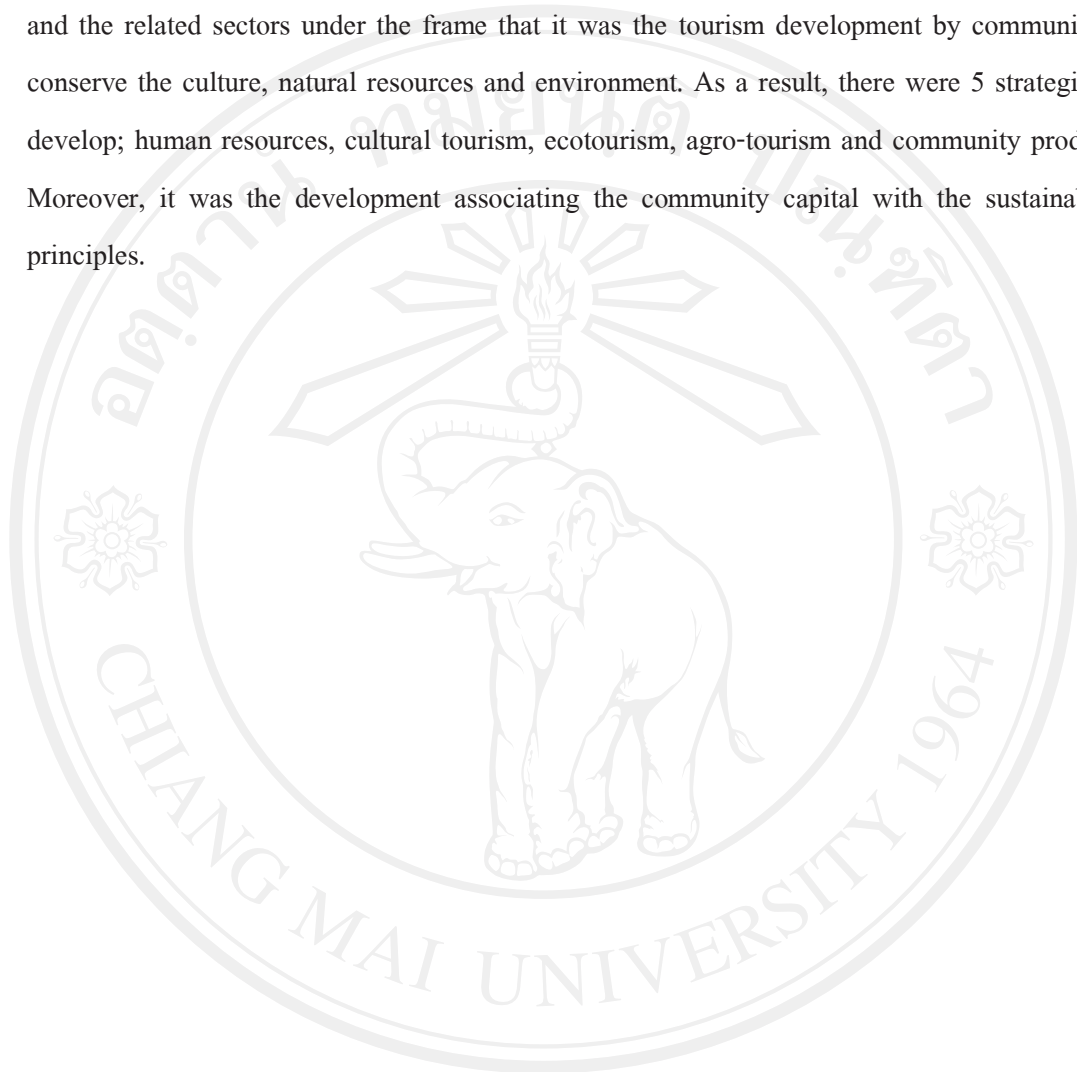
The result of this study can be concluded that the community in Ban Hmong Doi Pui has more advantages in terms of the context and tourism resources than other hilltribe communities because it is near Chiang Mai the most. It is also located close to The Bhubing Place and Prathat Doi Suthep temple, the most popular tourist attractions in Chiang Mai. The community also received the royal grace from H.M.K Bhumibol Adulyadej and H.M.Q. Sirikit, as a result, they

could better improve their ways of life to nature, build the trading jobs with the tourists and develop the better tourism. As for the past tourism, it was found that the community members were mainly producing the agricultural goods for the shops created by the government when the tourism approached the community. After the tourism development was begun, they earned the income from trading and could make the living for their families. As a result, they began to have their own shops until the tourism was flourishing. There were several tourist attractions created by the community including the hilltribe museum and waterfall garden. The business administration caused large tourists to Doi Pui as there were many more shops and the jobs concerning tourism entirely became the main occupation. When the tourism industry was down, the tourism effects obviously appeared and the community started facing many problems. However, the community adjusted itself by renovating the shops, importing new products from the outside communities and exporting their products to outside markets. The community also turned to find other natural resources and developed those as the tourist attractions. This was risky to lead to the community downfall.

According to the analysis on the effects from the access of the tourism, it resulted to the better natural resources and environment continuously including the community economy. However, there were changes in society, culture, tradition and ways of life which affected and harmed the community itself in the flat tourism. The main reason was that the tourism depended on the community images. Therefore, the numbers of the tourists reduced when the attractiveness of Doi Pui decreased and the community started trespassing the natural resources such as agricultural activities and hunting. As for the general opinions, most tourists totally impressed the delighted atmosphere, however, the recommendation was that there was still less Hmong dressing.

The study on the community potentials in managing the tourism resources showed that the community has diversity in resources as the tourist attractions both location and the access to the tribe living near Chiang Mai the most. Having complete facilities and surrounding with tourist attractions make it the importance tourism condition in Chiang Mai. As for the community's managing potentials, it was discovered that there was the lack of good systematic management and enough for developing the community to sustainability.

In conclusion, the developing process for the proper activities in tourism management Ban Hmong Doi Pui community was summarized by the cooperation of the community members and the related sectors under the frame that it was the tourism development by community to conserve the culture, natural resources and environment. As a result, there were 5 strategies to develop; human resources, cultural tourism, ecotourism, agro-tourism and community products. Moreover, it was the development associating the community capital with the sustainability principles.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved